

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΟΡΙΣΜΟΣ

Αρχικά, το σύνολο των υπηρετών και σκλάβων οι οποίοι ζούσαν στο ίδιο κατάλυμα.

Ορισμός: σύνολο ατόμων που είναι ενωμένα με δεσμούς του γάμου, αίματος ή υιοθεσίας, και τα οποία ζουν μαζί κάτω από την ίδια στέγη ή, αν είναι χωριστά, αναγνωρίζουν ένα κοινό σπίτι (Sillamy, 1983).

Η δυτική οικογένεια, η οποία δημιουργείται γύρω από τα παιδιά, εμφανίζεται σχετικά πρόσφατα. Το ενδιαφέρον για τα παιδιά, το οποίο υπήρχε στην αρχαιότητα, έπαψε να υπάρχει στο Μεσαίωνα και δεν επανήλθε παρά στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα, γύρω στο τέλος του 16ου αιώνα (ό.π.).

ΡΟΛΟΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

1. Παροχή τροφής, κατοικίας και υλικών αγαθών για τη διατήρηση της ζωής και την προστασία των μελών της από εξωτερικούς κινδύνους.
2. Παροχή συντροφικής κοινωνικότητας, υπόβαθρο για τις συναισθηματικές σχέσεις.
3. Παροχή δυνατοτήτων για την ανάπτυξη προσωπικής ταυτότητας, συνδεδεμένης με την οικογενειακή ταυτότητα.
4. Δημιουργία σεξουαλικών προτύπων και ρόλων, που προετοιμάζουν το δρόμο για τη σεξουαλική ωρίμανση και ικανοποίηση.
5. Κοινωνικοποίηση των παιδιών με την εκπαίδευσή τους σε κοινωνικούς ρόλους και την προετοιμασία τους για την αποδοχή κοινωνικών ευθυνών.
6. Καλλιέργεια γνώσεων και υποστήριξη της δημιουργικότητας και των πρωτοβουλιών κάθε μέλους.

ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ

1. Επιλογή συντρόφου.
2. Γάμος.

B. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΖΩΗΣ

1. Προσχολική ηλικία
 - α. Γέννηση α΄ παιδιού.
 - β. Γέννηση β΄ παιδιού και επόμενων.
2. Σχολική ηλικία.
- γ. Λανθάνουσα περίοδος.
- δ. Εφηβεία.
3. Μετασχολική ηλικία
- ε. Ενηλικίωση παιδιών.

Γ. ΕΞΕΛΙΞΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΖΩΗΣ

1. Απομάκρυνση παιδιών από το σπίτι.
2. Δημιουργία νέας οικογένειας.

Δ. ΤΕΛΙΚΗ ΦΑΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΖΩΗΣ

1. Συνταξιοδότηση.

2. Θάνατος του ενός γονέα. Θάνατος του άλλου γονέα.

ΣΥΡΡΙΚΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Σύμφωνα με ορισμένους συγγραφείς (Green, 1987. Grunwald, 1987. Mostwin, 1980. όπως παρατίθενται από τους Ζαφείρη και συνεργάτες, 1999), ο θεσμός της παραδοσιακής οικογένειας έχει αλλάξει, μεταξύ άλλων σε ό,τι αφορά:

1. Την αντικατάσταση της διευρυμένης οικογένειας από την πυρηνική οικογένεια.
2. Την αύξηση του αριθμού των μονογονικών οικογενειών.
3. Την αύξηση του αριθμού των ατόμων που «συζούν χωρίς να έχουν δημιουργήσει οικογένεια, ή είχαν οικογένεια στο παρελθόν, ή έχουν χωρίσει και ξαναπαντρευτεί, ή των οποίων η οικογένεια αποτελείται από θετούς γονείς και ετεροθαλή ή αμφιθαλή αδέρφια, ή έχουν χηρέψει, ή ζουν σε ομάδες ανύπαντρων ατόμων (κοινοβιακή ζωή), ή δημιουργούν ομοφυλόφιλα ζευγάρια, ή παντρεύονται με πολιτικό γάμο».
4. Τη μεταβολή των σχέσεων των δύο φύλων, τη μείωση των μελών της οικογένειας (αριθμός), τη συνεχή μεταβολή της φύσης της εργασίας.
5. Τη συρρίκνωση και τη μεταφορά στο σχολείο, στο κράτος και την κοινωνία πολλών λειτουργιών που παραδοσιακά ανήκαν στην οικογένεια.
6. Την αλλαγή των αντιλήψεων για τη μητρότητα και τις οικιακές ασχολίες.
7. Τις επιστημονικές επεμβάσεις στην αναπαραγωγική διαδικασία (τράπεζες σπέρματος, τεχνητή γονιμοποίηση, βρέφη του «σωλήνα», κλωνοποίηση, παρένθετες μητέρες) οι οποίες μοιάζει να επιδρούν στη σημασία της μητρότητας και της αναπαραγωγής.
8. Το φαινόμενο της μερικά και φαινομενικά οργανωμένης οικογενειακής ζωής (στρατιωτικοί, πιλότοι, ναυτικοί, εμπορικοί αντιπρόσωποι, κλπ.) με συνεχή αρκετές φορές απουσία, κυρίως του πατέρα (Ζαφείρης και συνεργάτες, 1999: 17-18).

«ΥΓΙΕΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ»

Αποτελούν δυνατότητα; Έτσι κι αλλιώς, υπάρχει σχετικότητα γύρω από την έννοια της υγείας. Τι είναι υγιές; Τι παθολογικό;

Είναι γι' αυτό που δεν χρησιμοποιούμε αυτούς τους όρους, αλλά τους όρους “λειτουργικό” έναντι “δυσλειτουργικού”. Ποια είναι λοιπόν οι “λειτουργικές” διαστάσεις της οικογενειακής λειτουργίας;

Ο Barnhill (1979) αναφέρθηκε σε οκτώ διαστάσεις, συγκεντρωμένες σε 4 βασικά οικογενειακά θέματα:

1. Αυτή που αφορά στις λειτουργίες ταυτότητας
 - α. Εξατομίκευση των μελών έναντι εμπλοκής (συναισθηματικής)
 - β. Αμοιβαιότητα έναντι απομόνωσης
2. Διαχείριση της αλλαγής

- α. Ευελιξία έναντι ακαμψίας
- β. Σταθερότητα έναντι αποδιοργάνωσης

3. Επεξεργασία πληροφοριών

- α. Ξεκάθαρες αντιλήψεις έναντι συγκεχυμένων ή αλλοιομένων αντιλήψεων
- β. Ξεκάθαροι ρόλοι έναντι συγκεχυμένων ή αλλοιομένων ρόλων ή συγκρούσεων ρόλων

4. Δόμηση ρόλων

- α. Αμοιβαιότητα ρόλων έναντι ασαφών ή συγκρουσιακών ρόλων
- β. Ξεκάθαρα όρια έναντι συγκεχυμένων ή διασπασμένων διαγενεαλογικών ορίων

Ο Fleck (1980) αναφέρει πέντε παραμέτρους:

1. Αρχηγία: αποτέλεσμα των γονεϊκών προσωπικοτήτων, του γάμου....
2. Οικογενειακά όρια: του Εγώ, της γενιάς, της οικογένειας –κοινότητας...
3. Συναισθηματικότητα.
4. Επικοινωνία.
5. Επίτευξη στόχων: η εξάσκηση των μελών από την οικογένεια, οι τρόποι με τους οποίους τα παιδιά χειρίζονται την απομάκρυνση από την οικογένεια, χειρισμός των κρίσεων και η προσαρμογή των μελών μετά την απομάκρυνση από την οικογένεια καταγωγής τους.

Το MacMaster Family Assessment Device (FAD).

Πρόκειται για ένα όργανο αξιολόγησης που καλύπτει με το μέγιστο δυνατό τρόπο την οικογένεια ως σύνολο, εφόσον έχει δομηθεί με βάση τις συστημικές ιδιότητές της, ενώ ταυτόχρονα εκτιμά την αντίληψη των γονέων (βασικού υποσυστήματος του συστήματος οικογένεια) για την οικογενειακή τους πραγματικότητα. Το FAD αποτελείται από επτά κλίμακες, οι οποίες εκτιμούν τις εξής οικογενειακές λειτουργίες: α) την πραγματοποίηση των στόχων και την αντιμετώπιση των προβλημάτων, β) την επικοινωνία, γ) τους ρόλους, δ) τη συναισθηματική απαντητικότητα και τη συναισθηματική εμπλοκή, ε) τον έλεγχο της συμπεριφοράς και τη γενικότερη λειτουργία της οικογένειας.

Στο επίπεδο της συναισθηματικής εμπλοκής, διακρίνονται οι εξής υπο- κατηγορίες:

- 1) Η απουσία εμπλοκής: τα μέλη της οικογένειας απλά συνυπάρχουν σαν ξένοι μεταξύ τους, γεγονός που δημιουργεί συναισθήματα μοναξιάς, αλλά και άγχους, λόγω του ότι η οικογένεια δεν ανταποκρίνεται στην ιδιότητά της του πλέγματος στήριξης.
- 2) Η επίδειξη ενδιαφέροντος που δεν συνοδεύεται από το αντίστοιχο συναίσθημα. Το κίνητρο της συναισθηματικής ανταπόκρισης σε αυτή τη περίπτωση είναι η εκπλήρωση του καθήκοντος. Συχνά, πίσω από αυτή την αντίδραση, μπορεί να ανιχνεύσει κανείς πολύ πρώιμες ανάγκες των μελών, όπως αυτή του ελέγχου του άλλου, ή της δυσκολίας να βιωθεί υψηλού βαθμού εγκύτητα, λόγω των φόβων που δημιουργούνται από αυτή.
- 3) Η ναρκισσιστική εμπλοκή. Στην περίπτωση αυτή τα μέλη εμπλέκονται συναισθηματικά και ικανοποιούν τις ανάγκες των άλλων με στόχο να ενισχύσουν θετικά τη δική τους εικόνα. Πρόκειται για ένα τύπο ενδιαφέροντος που συχνά συνοδεύεται από υπερβολικές κοινοποιήσεις προς τρίτους ή και στο ίδιο το άτομο- δέκτη της συναισθηματικής παροχής.
- 4) Η εμπλοκή με ενσυναισθησία. Αυτός ο τύπος συναισθηματικής εμπλοκής είναι ο πιο ώριμος, διότι στηρίζεται στο πραγματικό ενδιαφέρον για τον άλλο, ο οποίος βιώνεται μέσα στην ιδιαιτερότητα και την ολότητά του.

5) Η υπερβολική συναισθηματική εμπλοκή. Πρόκειται για ένα τύπο εμπλοκής που οργανώνεται με βάση τις συμβιωτικές ανάγκες των μελών. Ο βαθμός αυτονομίας σε αυτή τη περίπτωση είναι πολύ χαμηλός και οι σχέσεις εμφανίζουν αναπόφευκτα παθολογία. Τα άτομα που εμπλέκονται σε αυτού του τύπου τη σχέση λειτουργούν σαν να έχουν ένα κοινό ψυχικό κόσμο ή ένα «μαζικό εγώ» που εκφράζεται μέσα από την αδυναμία του καθενός να λειτουργήσει ανεξάρτητα, όχι μόνο σε επίπεδο αποφάσεων και πρωτοβουλιών αλλά και στην δημιουργία άλλων σχέσεων εκτός οικογένειας. Σε μια τέτοια οικογένεια, ο βαθμός κοινωνικοποίησης των παιδιών είναι πολύ χαμηλός, όπως και ο βαθμός επιβίωσής τους έξω από το οικογενειακό-πλέγμα.

Η ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Διαφορετικά παραδείγματα:

Το όλο δεν είναι παρά το άθροισμα των μερών του

Κατανοούμε το όλο, κατανοώντας το ελάχιστο τμήμα του που διαθέτει τις βασικές του ιδιότητες (Αναγωγισμός)

Το όλο είναι διαφορετικό από το άθροισμα των μερών του (Ολισμός)

Ludwig Von Bertalanffy (1934-1968).

Μίλησε για άψυχα συστήματα, ζωντανά συστήματα, συμβολικά συστήματα

Norbert Wiener (1948).

Κυβερνητική: μείξη της θεωρίας πληροφοριών, η οποία μελετούσε τη μαθηματική έννοια της πληροφορίας από τη σκοπιά των τηλεπικοινωνιών, και της θεωρίας ελέγχου, η οποία μελετούσε πρακτικούς συνθετικούς μηχανισμούς ανάδρασης από τη σκοπιά των μηχανικών.

Κεντρικές έννοιες στην προσέγγιση αυτή: το σύστημα ανατροφοδότησης (feedback) και η επικοινωνία.

K. Lewin (1947).

Έκανε αναφορά στη σημασία του πλαισίου στην κατανόηση της συμπεριφοράς. Η ανθρώπινη ομάδα αναπτύσσει διαφορετική δυναμική από το άθροισμα των ατόμων.

Σύστημα είναι μία σύνθετη πληροφοριακή δομή, αποτελούμενη από πολλαπλά δομικά μέρη τα οποία είναι αυτόνομα, με ατομική ταυτότητα και συμπεριφορές, αλλά αλληλεπιδρούν στενά μεταξύ τους.

Ο πιο απλός ορισμός του συστήματος, είναι ένα δίκτυο από αλληλεπιδρούσες μεταβλητές. Αυτό σημαίνει ότι κάθε αλλαγή σε οποιονδήποτε κόμβο του συστήματος θα προκαλέσει αλλαγές και στους άλλους κόμβους - οι οποίες όμως δεν είναι απαραίτητο ότι είναι προβλέψιμες.

Τα συστήματα διέπονται από διεργασίες επικοινωνίας -αλληλοαντίδρασης.

Ιεραρχία των συστημάτων

Υπερ-σύστημα

Σύστημα

Υπο-σύστημα

Η έννοια της σχέσης

Η σχέση βρίσκεται στο κέντρο της βασικής αντίληψης της συστημικής προσέγγισης
Η προβληματική συμπεριφορά είναι σύμπτωμα της δυσλειτουργίας του συστήματος

Βασικά χαρακτηριστικά των συστημάτων:

Κυκλικότητα

Οι σχέσεις δεν είναι γραμμικές
Φαύλοι κύκλοι

Ομοιότητα-Εντροπία-Ανάδραση

Ομοιότητα: τάση για διατήρηση της ισορροπίας

Εντροπία vs (νεγεντροπία): τάση για αλλαγή - “αταξία”. Βάση για τον δεύτερο Νόμο της Θερμοδυναμικής: Το Σύμπαν εξελίσσεται με τρόπο ώστε η συνολική του εντροπία να παραμένει πάντοτε σταθερή ή να αυξάνεται.

Πρόκειται για ένα μέτρο της “αταξίας” ενός συστήματος. Η “αταξία” αναφέρεται στον αριθμό διαφορετικών μικροσκοπικών καταστάσεων στις οποίες μπορεί να βρεθεί ένα σύστημα, με δεδομένο ότι το σύστημα έχει μια ιδιαίτερη σταθερή σύνθεση, όγκο, ενέργεια και θερμοκρασία. Με τον όρο “μικροσκοπικές καταστάσεις” (microscopic states) εννοούνται οι ακριβείς καταστάσεις όλων των μορίων που αποτελούν το σύστημα.

Όσο μεγαλύτερη είναι η εντροπία ενός συστήματος, τόσο μικρότερη είναι η ικανότητα του να παράγει έργο, να δημιουργήσει. Ο σωματικά ασθενής οργανισμός δεν μπορεί να παράγει την ίδια ποσότητα και ποιότητα έργου με τον υγιή. Το ίδιο συμβαίνει και με τον ψυχολογικά ασθενή οργανισμό. Άτομα που βρίσκονται σε κατάθλιψη, έχουν περιορισμένη ικανότητα παραγωγής έργου.

Κλειστά συστήματα: δεν υπάρχει αλληλεπίδραση με το περιβάλλον (χημική αντίδραση σε κλειστή συσκευή). Δείχνουν εντροπία (τάση να επιτύχουν την απλούστερη δυνατή κατάσταση από όποια και αν είναι η κατάσταση έναρξης). Π.χ. δύο αέρια που δεν αντιδρούν μεταξύ τους, σε ένα κλειστό περιβάλλον θα αναμειχθούν μεταξύ τους. Όταν αυτό ολοκληρωθεί, το σύστημα θα είναι σε εξισορρόπηση.

Τα ανοικτά συστήματα δεν δείχνουν εντροπία. Αντίθετα υπάρχει σταθερή εισροή και εκροή υλικού μέσω του ορίου του συστήματος. Αν δεν υπάρχουν αλλαγές στα χαρακτηριστικά του ορίου και στο εξωτερικό περιβάλλον, επιτυγχάνεται μια σταθερή κατάσταση.

Αρνητική - θετική ανάδραση: Αντίστοιχα, η αντίσταση ή η ενίσχυση της επικείμενης αλλαγής εντός του συστήματος.

Βασικές ιδέες της θεωρίας των συστημάτων στην οικογενειακή θεραπεία.

1. Οι οικογένειες είναι συστήματα που έχουν ιδιότητες που είναι περισσότερες από το άθροισμα των ιδιοτήτων των στοιχείων τους.
2. Η λειτουργία τέτοιων συστημάτων κυριαρχείται από συγκεκριμένους γενικούς κανόνες.
3. Κάθε σύστημα έχει ένα όριο, οι ιδιότητες του οποίου είναι σημαντικές στην κατανόηση της λειτουργίας του συστήματος.

4. Τα όρια είναι ημι-διαπερατά. Κάποια πράγματα μπορεί να περάσουν, κάποια άλλα όχι. Επιπλέον, βρίσκει κανείς ότι είναι δυνατόν να περάσει συγκεκριμένο υλικό και όχι κάποιο άλλο.
5. Τα οικογενειακά συστήματα τείνουν να επιτύχουν μια σχετικά, αλλά όχι απόλυτα, σταθερή κατάσταση. Η ανάπτυξη και η εξέλιξη είναι δυνατές και συνηθισμένες. Η αλλαγή είναι δυνατόν να εμφανιστεί, ή να ενεργοποιηθεί, με πολλούς τρόπους.
6. Οι μηχανισμοί επικοινωνίας και ανάδρασης μεταξύ των μερών ενός συστήματος είναι σημαντικοί στη λειτουργία του συστήματος.
7. Γεγονότα όπως η συμπεριφορά των ατόμων σε μια οικογένεια είναι καλύτερα κατανοητά ως παραδείγματα κυκλικής αιτιότητας παρά ως αποτέλεσμα γραμμικής αιτιότητας.
8. Τα οικογενειακά συστήματα, όπως και άλλα ανοικτά συστήματα, δείχνουν να έχουν έναν σκοπό.
9. Τα συστήματα αποτελούνται από υποσυστήματα και περιέχονται σε υπερσυστήματα.

ΑΞΙΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ (P. Watzlawick)

1. Είναι αδύνατον να μην επικοινωνούμε.

Η συμπεριφορά δεν έχει αντίθετο, δηλαδή δεν υπάρχει κάτι το οποίο να μπορεί να χαρακτηριστεί ως μη συμπεριφορά. Επιπλέον, κάθε συμπεριφορά σε μία κατάσταση αλληλεπίδρασης κατέχει αξία μηνύματος, είναι δηλαδή επικοινωνία. Η συνεπαγωγή αυτών είναι η διαπίστωση ότι δεν μπορεί κανείς να μην επικοινωνεί. Ακόμα και αν η επικοινωνία αποφεύγεται, η ίδια η συμπεριφορά αποφυγής της επικοινωνίας καθίσταται αυτόματα μορφή επικοινωνίας.

2. Η επικοινωνία μπορεί να διακριθεί σε γραμμική (λεκτική) και αναλογική (μη λεκτική).

Το μη λεκτικό κανάλι είναι το ισχυρότερο, καθώς ακόμη και η ομιλία έχει εξωλεκτικά στοιχεία.

3. Η επικοινωνία έχει δύο επίπεδα: το επίπεδο του περιεχομένου («αναφορά» - report) και το επίπεδο της σχέσης των επικοινωνούντων («εντολή» - command).

Σε κάθε επικοινωνία εντοπίζεται το επίπεδο της σχέσης των επικοινωνούντων και το επίπεδο του περιεχομένου της επικοινωνίας. Η σχέση «αλλάζει» το περιεχόμενο. Κάθε επικοινωνία περιλαμβάνει περισσότερες πληροφορίες από την απλή σημασία των λέξεων. Οι πληροφορίες αυτές σχετίζονται με το πώς επιθυμεί ο ομιλητής να γίνει αντιληπτός και πώς ο ίδιος αντιλαμβάνεται κάθε φορά τη σχέση του με τον συνομιλητή του και αποδέκτη της πληροφορίας.

4. Μεταεπικοινωνία: Το Β' επίπεδο (σχέση) αποτελεί πληροφορία για την επεξεργασία της πληροφορίας του Α' επιπέδου (περιεχόμενο) – ουσιαστικά αποτελεί μια «πληροφορία για την πληροφορία».

Η μεταεπικοινωνιακή ικανότητα είναι, κατά μια έννοια, ικανότητα σχολιασμού/απάντησης σε ένα μήνυμα.

5. Συμμετρική (σε ίση θέση) και συμπληρωματική (ανισότητα) αλληλεπίδραση στις σχέσεις.

Οι σχέσεις, ανάλογα με τον τρόπο επικοινωνίας των μελών τους, μπορεί να είναι συμμετρικές ή συμπληρωματικές. Η συμμετρική επικοινωνιακή ανταλλαγή βασίζεται στην ισότητα μεταξύ των επικοινωνούντων, ενώ η συμπληρωματική ανταλλαγή βασίζεται στη διαφορετικότητα των επικοινωνούντων.

Η συμμετρία διακρίνεται σε ισότιμη και σε ανταγωνιστική, ενώ η συμπληρωματικότητα σε ηθελημένη και σε επιβεβλημένη.

6. Η επικοινωνία μπορεί να είναι παράδοξη (π.χ. Διπλός δεσμός: συνδυασμός τριών αλληλοαναιρούμενων μηνυμάτων, με τρόπο ώστε το θύμα να μην έχει δυνατότητα απάντησης).

7. Η σχετικότητα αντίληψης και νοηματοδότησης της πραγματικότητας από τα άτομα επηρεάζει την επικοινωνία μεταξύ τους.

Η ΤΡΙΓΩΝΟΠΟΙΗΣΗ

M. Bowen. Ψυχίατρος που εισήγαγε την έννοια του τριγώνου. Μίλησε επίσης για την έννοια της διαφοροποίησης. Ουσιαστικά, για το βαθμό συναισθηματικής αυτονόμησης του ατόμου από την οικογένεια καταγωγής του.

Τρίγωνα: συνασπισμοί μελών της οικογένειας σε βάρος ενός τρίτου. Επίσης, είναι δυνατόν να δημιουργηθούν διαγενεαλογικά τρίγωνα, όπως και να τριγωνοποιηθεί κανείς με καταστάσεις (εργασιομανία, κλπ)

Στόχος: η ομοιόσταση του συστήματος.

Υπάρχουν φυσιολογικές και παθολογικές τριγωνοποιήσεις.

Συνέπειες της τριγωνοποίησης:

Το παιδί αποδιοπομπαίος τράγος (scapegoat).

Το παιδί – γονέας (parentification). Η μετατροπή του παιδιού σε γονέα. Οι ανάγκες του παιδιού θυσιάζονται προκειμένου να ικανοποιήσει τις ανάγκες των γονέων (Minuchin, Montalvo, Guerney, Rosman, & Schumer, 1967).

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΥΝΑΤΟΝ ΚΑΛΥΤΕΡΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

1. Προσεταιριστική στάση στις ανθρώπινες επαφές: ανοιχτές, φιλικές, με βασική εμπιστοσύνη (σε αντίθεση με την εναντιωματική στάση, δυσπιστία, απόσυρση, κλπ).

2. Μεγάλος σεβασμός για την αίσθηση της ξεχωριστής υπόστασης, την ατομικότητα, την αυτονομία, την ιδιωτική ζωή (σε αντίθεση με την προσδοκία συμφωνίας, συμμόρφωσης, αντιπροσώπευσης).

3. Ανοιχτή, σαφής, ειλικρινής επικοινωνία (σε αντίθεση με τη σύγχυση, την υπεκφυγή, τον περιορισμό, κλπ).

4. Ισχυρός γονικός συνασπισμός, ισοτιμία και ισοδυναμία των γονέων (σε αντίθεση με το γονικό σχίσμα και τους συνασπισμούς γονέα - παιδιού).

5. Εύκαμπτος έλεγχος, με διαπραγματεύσεις, στο πλαίσιο της βασικής ιεραρχίας γονέα – παιδιού (σε αντίθεση με τον αυστηρό, άκαμπτο έλεγχο και τους απαράβατους κανόνες).

6. Ιδιαίτερα αυθόρμητη συναλλαγή, με πολύ καλή διάθεση και πνεύμα (σε αντίθεση με την άκαμπτη, στερεότυπη συναλλαγή).

7. Υψηλά επίπεδα πρωτοβουλίας (σε αντίθεση με την παθητικότητα).

8. Μοναδικότητα και διαφορά ενθαρρύνονται και εκτιμώνται – ζωτικότητα, ισχυροί χαρακτήρες (σε αντίθεση με τους άχρωμους, στερεότυπους, υποταγμένους χαρακτήρες).

Πηγές:

Γιωσαφάτ Μ., Ο κύκλος ζωής της οικογένειας και η ανάπτυξη του παιδιού, στο Τσιάντης Γ. & Μανωλόπουλος Σ. (επιμ.), Σύγχρονα θέματα Παιδοψυχιατρικής, Αθήνα, Καστανιώτης, 1987, τόμ. Ι, σελ. 91-122.

Παπαδιώτη-Αθανασίου Β., Οικογένεια και όρια, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2000.

Πανοπούλου-Μαράτου Ο., Η ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη στη βρεφική και νηπιακή ηλικία, στο Τσιάντης Γ. & Μανωλόπουλος Σ. (επιμ.), Σύγχρονα θέματα Παιδοψυχιατρικής, Αθήνα, Καστανιώτης, 1987, τόμ. Ι, σελ. 3-30

Μάνος Ν., Βασικά στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής, Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 1988.

Minuchin S., Οικογένειες και οικογενειακή θεραπεία, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2000.

Skynner R., Πλαίσια θεώρησης της οικογένειας σαν σύστημα, στο Τσιάντης Γ. & Μανωλόπουλος Σ. (επιμ.), Σύγχρονα θέματα Παιδοψυχιατρικής, Αθήνα, Καστανιώτης, 1987, τόμ. Ι, σελ. 191-238.

Τάνταρος Σ., Η συνέχεια ανάμεσα στο σχολικό και το οικογενειακό περιβάλλον ως παράγων σχολικής επιτυχίας, στο Σύγχρονη Ψυχολογία στην Ελλάδα, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1997.

Τάνταρος, Σ (2004/2011). Ανθρώπινη ανάπτυξη και οικογένεια. Αθήνα: Πεδίο.

Τσαμπαρλή – Κιτσαρά Α. (1996). Ο παρίας στην τάξη: περίπτωση «Γιαννάκη», στο Καίλα Μ. (επιμ.), Η σχολική αποτυχία. Από την «Οικογένεια» του Σχολείου στο «Σχολείο» της Οικογένειας, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, σσ. 179-270.

Τσαμπαρλή, Α. (2011). Η ψυχαναλυτική προσέγγιση της οικογένειας. Αθήνα: Παπαζήσης.